

גרעינה של "מגילת האש" לח. נ. ביאליק

לא גליא"ל כל זה במידה שיש בה. כמגילת האש" מן המוטיב האישורי האינטימי. האישורי אישי ביותר... ואולם במידה שיש בה מן המוטיב הלאומי ומשום לפיר קסמים להארת סוד קיומה שד אומתנו עלי אדמות ופלא התחד" שזוג חייה המדיניים. הרי דומה שרע"ז אים אנו גם רשאים להבהירה לעצמנו. לתמלית זו אין עלינו לעשות. אלא שתים: א) להתוודע אל נקודת-המח" צא לאמור — אל העילה הראשונה לכל אותו הלך מחשבות-רעיונות ולכל אותה תסיסת רוח ורגש, שכתוצאה מתם נתקמקה וזיתה לעובדה פיוטית שניצאה היצירה אשר לפנינו. ב) לספס לעצמנו בתמלית הפשוטה את עיקר סיפור המעשה.

על נקודת-המוצא ליצירה "מגילת

הידה היא ויהו לחידה — פלא זה של דברי ימי עולם: היאך שב ונתח" אהה מחדש חוט חייה ההיסטוריים של אומתנו לאחר שהיה מנותק במשך דר" רות כה רבים? — והנה "מגילת" האש" לח. נ. ביאליק, כשם שהיא מביאה את הקורא הורד לטוף צפונני תיה בסוד-נפשו של המשורר. כן יש בה עם זה כדי להפיץ אור לפתרח" נותנה של חידת קיומו של ישראל ושוב למערכת גויי עולם.

שירה רבת-יהוד זו ששמה "מגילת" האש" הרי היא כשיר-השירי, אשר ליצירת ח. נ. ביאליק, כאן מרוכזים מבנקודת-שלטה כל המוטיבים היסודיים של שירת ביאליק כולה: מוטיב ה"טבע ומוטיב האהבה, מוטיב ה"גלות הלוחשת" ומוטיב ה"עם הריאוש, מוטיב התחיה ומוטיב

האש" העמודנו המשורר עצמו בשעה שגילה ברכים"י, כי הנושא שעלה בויעתו לכתוב עליו הוא גניזת האש בשעת חורבן הבית. ישנה אגדה אחר" מ"ת שאש-התמירה אשר יקרה על מזר ב"זהתמיד בבית-המקדש — אש קודש היתה. על כן צריך היה להוסיף עליה מפעם למפעם. לשמור עליה שלא תכבה, והנה כשנחרב הבית הראשון והאש כבתה, נתעוררה השאלה: מה יהיה אחר כך, כשייבנה עוד פעם בית המקדש? כך גולדה אגדה שאש זו נגנזה בכבל. הגולה נשא איתה עמם, והזיקזה שם באחת המערות ואחר-כך, בעלותה שבכבל, הביאה משם וכבנו את הבית השני. שמנתפס ביאליק לרמז האליגורי כי אין האש הקדושה לראש האש הרוחנית, אש היצירה הישראלית שבכוחה חי העם ובכוחה שב ונתח" הדש — שוב אי אפשר היה שלא לתר" ריד את רוחו השאלה: מה היה גולדה של אש זו משנחרב הבית השני? עם ישראל נעקר מארצו מטעם, נתפור בכל רחבי תבל, איכה תימצא עתה האש? כיצד יחזרו ויבנו את חיי העם מהרש? היאך לא יאבדו גירי לעם ישראל? — וניד פירושו: גם אחיות קרקע, גם אחרית ותקוה טובה, גם שלטון וממשלה.

כך גולדה "מגילת האש" לח. נ. ביאליק.

כל הלילה רתחו ימי להבות והש" תרבו לו שונות אש מעל הר הבית". הבית נשרף. ארי האש אשר רבץ על המזבח המיד גם הוא דעך. נשאר רק תיתל יתום אחד. מלאך צעיר, עגים עינים ונקיר-נפח, הבחין בתלתל האש, מיהר אל מקום-המזבח, חתה את השל" הבת מן היקוד והביאה אל אי שומם, הניחה שם על שרסלע ויסקרו עליה את אילת-השחר לשמרה.

עד כאן שרשה פרקים ראשונים מן המגילה. שני הפרקים הבאים נספרים, כי בימים ההם הולך האויב משבו ירד" שלים מאחים בחזיים ומאחים בחורות. הורידם אל האי השומם, הבחורים לבד והבחורות לבד, כי אמר אייב: ייחצו וייכפל משא אסונם! צמאים ומת" עלפים הלכו הבהורים באי השומם ובי מוכס אחד פלאי, אשר לבב כולם כלי בטי, ואולם יש שהפלתה העין החדה תוך כל החבורה שנים — עלם רך ובהיר-עינים המביט שמים. כמבי קש שם את כוכב חייו ואיש אימות, זעים עפעפים, המביט ארצ" וסר-קש אר אבדת נפשו. בדרך נזי"הם שמו טהר האבדון ואכלו משורש השטן, זר" לתי האחד מהם, הלא הוא העלם בהיר- העינים, ואולם בהישמע "שירת הזעם, חוללה מוקדי להבות בליל העברות, מדם עולל וישיש וכבוד גויית-רשיש קדושות שנסלו הללות", רא הבחורים שורת ישרה ולבנה של עלמות רבות צחות-גויה יורדת מראשי-ההרים אשר לעומתם, עטרות קוצים בראשיהן ועל פניהן קפאור תבלי המשיח". עוד רגע והיה כפשע ביניהן לבין התהום, והנה גם פשע אחרון... כולן עפו תהומה כחסידות לבנות אל שחור המים... קפ" צו הבחורים המימה, חתור ושחה לק" ראתן, ואולם פתאום נקבע ההר תחתיו ויהליקו הבחורים במורד המצולה, יאך בתחתיות שאלו נפגשו ראשיהם ברא" שי העלמות... לא ניצל אלא האחד, העלם הרך ובהיר-העינים.

עתה בא פרק ה', הלא הוא וידה"הא חכה הגדול, בו יספר העלם הניצול, כי נולד בהררי שומרון... את אלהי הארץ אהב ואת אלהי השמים היה ירא, ואולם בעבור הנוצרה אהב גם את השמים ומלואם, והנה משנתהיתם מאביו, מצאהו איש-שיכבה מיהודה, נזיר וקרוש, ומשגילה לזקן את סודו, כי באהבתו הרבה החליט להקדיש תלוליו שמימה, שלחו זה ירושלימה, והנה — הבית הרב, "נשכרו נשכרו לב העולם", החלו בו השמים, את הכל לקחו ומאומה לא נתנו לו כפרם".

בניכ לוחם ורומה, מלא עזו ורוך, ישיה עתה העלם את דבר נפהולי אלו" הים אשר נפהל עם עצמו על עצמו בהקלעו ככפף-הקלע בין משיכתו אל הנערה, אל האהבה, לבין ערגת-רכמיר התו לעב היוזיה במרום המסמלת את יעודו הרוחני-האמנותי, כשהוא חש כל הזמן את האש הגדולה אשר בלבבו. הוא ידע, כי מינה לו אליהם דבר באי ההוא ולא ידע מה הרבר. הוא צועד לקראת הנכין לו כשצלם הנערה במים והעב הצחורה במרום הולכים לפניו...

בפרק ז' יסופר, כי פתאום עמדה העם הצחורה והנה ברום עולם על שן הסלע וכשהביט העלם מרחיק, ראה את הצוק הגבוה ותליל, תחתיו עובד נהר האבדון ועל ראשו דולק כדמות יד קטן... הריח לב העלם אה אש הקודש מרחוק, והפעם רוחו... עתה חש סוף מרחק ברורות מזה הדבר אשר מינה לו אליהים באי הזה... זק העלם אל השלהבת, ואולם עם תרועת הגיל שהיתה כבר נכונה על שפתיו, — נגלחה לפניו שנית דמות העלמה ותש" ליד חכה בתהום נשמתו, אימץ העלם בחיקה את לפיד הקודש אל לבו, עצם עיניו ברעדה וקרא: שמים — אבדון — את... ויתנפל מראש הצוק אל הזרר עזה הפשיטית בתהום האבדון".

"והמים הקיאו את העלם אל ארץ רדוקה מאד" — מספר פרק ח', הפרק שלפני האחרון — אל ארץ נבר, היא ארץ הגלות. והנה צורף לבבו בכור משולש: אש האלוהים, אש השטן וה" עזה שתיהן — אש האהבה, וישא את האש ההיא אל ארבע כני פות העולם, ויצת לבבות ברוח סיו יבתוך עינים כבות הדליק נרות... ויבאו רבים וכספו בדממה את ראשם תחת קללתו יירכתו וביקשו מסור ע" כהה ותפילה ומעיניו — רחמים ותק" ות..."

ולנגד עיני רוחנו ניצב ביאליק עצמו כאשר ידענוהו בחיים וכפי שזכו לראיתו בני דורו. אין זאת, כי האיש הפלאי, אשר לבב כולם בלבבו, אשר הכיל בקרבו גם את, איש האיות ועום העפעפים" וגם את "הע" הרך, בהיר-העינים" — לא היה אלא המשורר רר עצמו שכתוקף יעודו ותפקידו בהי עמנו היה נושא אותה אש-הקודש — אש היצירה הישראלית — שמקורה כימי שבת ישראל בארצו ושכוחה ובתוקף נאמלתנו לה, חזר ישראל סבא וחדש נעוריו, שבנו להיות עם על אדמתו כשדגל מדינת-ישראל מת נוסף מעליה.

המח. תשי"ט. מסח בן-עמרם

(*) ח. נ. ביאליק, — דברים שבעל" מה, ספר ב', עמ' כ"ד—כ"ה.